

ԱՊՐԻԼԻ ՔՍԵՆՉՈՐԱԸ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆՈՒՄ

Ապրիլի 24-ին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում մատուցվեց Ս. Պապարագ: Պապարագիչն էր Մայր Աթոռի միաբան Տ. Փառեն եպս. Ավետիքյանը:

Պապարագի ընթացքում պապարագիչ Սրբազան Հայրն ընթերցեց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Սրբաբառ Կոնդակը՝ նվիրված Հայոց ցեղասպանության 90-ամյակին (տես էջ 3):

Հավարդ Ս. Պապարագի Եղեռնի 90-ամյա փարեկցի առիթով Հայաստան ժամանած բոլոր Եկեղեցիների բարձրաստիճան հոգևորականներ հանուն իրենց Եկեղեցիների պետերի խոսք ուղղեցին համայն հայ ժողովրդին՝ հայտնելով իրենց սրբակցությունը:

«Մոսկվայի և Համայն Ռուսիո Պապրիարք Ալեքսի Բ-ի անունից թույլ տվեք ինձ ողջունել բոլորիդ, որ հավաքվել եք այսօր այստեղ՝ հիշարակելու սարսափելի ողբերգությունը, որ ապրեց հայ ժողովուրդն իննսուն փարիներ առաջ:

Ռուս ժողովուրդը մի ասացվածք ունի. «Ընկերը ճանաչվում է դժբախտության մեջ»: Ռուսաստանը և Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցին մշտապես կիսել են եղբայր հայ ժողովրդի և Հայ Առաքելական Եկեղեցու ուրախությունն ու դժբախտությունը:

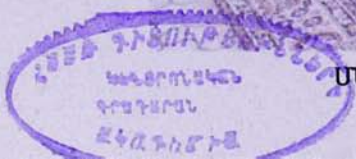
Այս օրերին Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցու պարավիրակությունը, Մոսկվայի և Համայն Ռուսիո Սրբազան Պապրիարք Ալեքսի Բ-ի օրհնությամբ, գրնվում է Հայաստանում՝ կիսելու համար հայ ժողովրդի վիշտը այն ողբերգական իրադարձությունների, որ փղի ունեցան շուրջ իննսուն փարի առաջ, և որոնք, չնայած այսքան երկար ժամանակի, ժողովրդի հոգիներում և պարմական գիտակցության մեջ խորը հետք են թողել:

1915 թվականի ցեղասպանությունը դարձավ հայ ժողովրդի մեծագույն ողբերգությունը: Այն եղավ նաև մարդկության և մարդկային կյանքի դեմ գործված մեծագույն հանցանքներից մեկը արդի պատմության մեջ: Յուրաքանչյուր մարդկային կյանք Աստծո մեծագույն պարգևն է, և այն ոչնչացնելը մեծագույն մեղք է: Մակայն երբ խոսքը 1,5 մլն սպանված անմեղ կյանքերի մասին է, ողբերգությունը և ցավը անսահման են դառնում:

Հայ ժողովրդի հանդեպ ունեցած մեր կարեկցանքը մեր ազգի սեփական պարմական փորձառության վրա է հիմնված: Ռուս ժողովուրդը անցյալ դարում ապրեց բազում ողբերգություններ, որոնք խլեցին միլիոնավոր կյանքեր: Ռուս ժողովրդի հետ միասին փառապեց նաև Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցին, որն ապրեց ողջ պատմության ընթացքում քրիստոնեության դեմ փղի ունեցած ամենատուգիին հալածանքներից մեկը: Մակայն հալածանքների արդյունքում նա ձեռք բերեց բյուրավոր նոր մարտիրոսներ, որոնց արյունը, ինչպես և քրիստոնեության առաջին դարերում, սկիզբ տվեց Եկեղեցու և ժողովրդի հոգևոր կյանքի վերածննդին, որը մենք ապրում ենք այսօր: Նմանապես և Հայաստանի համար իննսուն փարի առաջ հեղված իր որդիների և դուստրների արյունը թող պարգևի նոր բարձունքներ և նպաստի հայ ժողովրդի բարգավաճմանը: Թող Ցեղասպանության հիշողությունը միշտ մնա հայերի սրտերում՝ նպաստելով հայ ժողովրդի միաբանությանը և նրա հոգևոր գորացմանը», - ասաց Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցու Մոսկվայի Պապրիարքության միջեկեղեցական հարա-

ՍԱՅՐ ԱԹՈՌՈՒՄ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏՅԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՅԶՈՒՄ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՍ՝ ՍՈՒՐԲ ԷԶՍԻԱՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿԱՅ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԻ ՄՈՏ
ՔՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՅԻՉՆԵՐԻ ՀԵՏ

բերությունների բաժնի փոխնախագահ, Մոսկվայի թեմի առաջնորդական փոխանորդ Մարկ եպս. Եգորևսկին:

Այնուհետև Հույն Ուղղափառ Եկեղեցուց Իոաննիս եպիսկոպոսը ընթերցեց Աթենքի և Համայն Հունաստանի Արքեպիսկոպոս Խրիստոդուլոսի գիրը՝ ուղղված Ամենայն Հայոց Հայրապետին:

«Խոր ցավի զգացումներով Հունաստանի Եկեղեցին և իր հավաքացյալները մասնակցում են 20-րդ դարում իրագործված ամենասարսափելի հանցանքներից մեկի 90-ամյակի հիշարարկության միջոցառումներին, երբ գոհվեցին ավելի քան 1.5 միլիոն հայեր ամբողջ Օսմանյան Կայսրությունում: 2 միլիոն հայկական բնակչության ավելի քան կեսը կամ սպանվեցին փողոցներում և իրենց տներում, կամ էլ ուղարկվեցին աշխարանքային գումարապահներ, որպեսզի այլևս չվերադարձան: Չնայած դրանք տեղի ունեցան հիմնականում 1915-1918 թվականներին երիտթուրքերի կողմից, սակայն դրանց նախորդել էին սուլթանի կառավարության իրագործած հալածանքները հայ ժողովրդի նկատմամբ 1890, 1893, 1895 և 1896 թվականներին՝ սկսյալ Տրապիզոնից ընդհուպ մինչև Կիլիկիա 1921 թվականին: Այս հալածանքները պարճառ դարձան, որպեսզի հայկական Միությունը ահռելի չափերի հասնի: Հայրենի է, որ միայն Հունաստանը, չնայած այն ծանր իրավիճակին, որում այդ ժամանակ գտնվում էր, ընդունեց և ապաստան տվեց 50000 հայ գաղթականների: Այդ ժամանակվանից ի վեր հայկական համայնքը մեր երկրում ապրել է կողք-կողքի մեզ հետ խաղաղությամբ և ներդաշնակությամբ և իր նպաստը է բերել հունական հասարակությանը: Անշուշտ սա նորություն չէ, քանի որ մեր երկու հինավուրց ժողովուրդների հարաբերությունները շատ վաղ անցյալ ունեն և հասնում են պարմության խորքերը:

...Փաստորեն, մեր երկու ժողովուրդները ընդհանուր պարմական ուղի են անցել և ընդհանուր հալածանքներ են կրել հանուն իրենց քրիստոնեական հավաքքի և ինքնության: Այնհայտ է, որ գրեթե մեկ միլիոն հույներ են սպանվել Փոքր Ասիայում Օսմանյան և Նոր թուրքերի ձեռքով: Այս պարճառով է, որ հույն ժողովուրդը, թերևս ավելի, քան մյուսները, գիտեն, թե նահապարկության ճանապարհով անցած հայ ժողովուրդը ինչեր է կրել մեր ընդհանուր հալածիչների կողմից: Այս պարճառով է, որ մենք այսքան ուժգին ենք վշտակցում այս հանդիսավոր առիթով:

Մենք միանում ենք ազգային բնաջնջման և շովինիզմին զոհ գնացած բոլոր անմեղ գոհների հոգեհանգստյան աղոթքին: Թող նրանց նահապարկությունը զուր չանցնի, ավելին՝ թող նրանց գոհաբերությունը այսօր ապրողներին հիշեցնի մոլեռանդության և անհանդուրժողականության սարսափելի հետևանքների մասին: Թող դա մղի ողջ մարդկությանը ճշգրիտ խաղաղության, հանդուրժողականության և փոխըմբռնման աշխարհի բոլոր ժողովուրդների հետ միասին»,- ասված է Հունաստանի Արքեպիսկոպոսի ուղերձում:

Հայոց ցեղասպանության 90-ամյա տարելիցի առիթով Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին սրբակցության գիր էր ուղղել նաև Քենթրբերիի Արքեպիսկոպոս Ռոուան Վիլյամսը: Այն ընթերցեց Դեյվիդ եպս. Թասթինը:

«Միասիրտ ցավով մենք կանգնած ենք բոլոր հայերի կողքին իննսուն տարի առաջ տեղի ունեցած ցեղասպանության գոհների հիշարարկի ոգեկոչման այս պահին:

Քաաներոյ դարի ողբերգությունն է, որից մարդկությունը չկարողացավ քաղել այն դառնությունը, որ 1915 թվականի արյունահեղությունը կարող էր մեզ սովորեցնել, եթե մենք քաջություն ունենայինք դիմագրավել այդ ժամանակ կարարվածին: Այն փաստը, որ այդ քան շարքերն են նույն ճակատագրին արժանացել այս վերջին դարում, ոչ մի անձի մաս չի ջնջում, այլ յուրաքանչյուր հերթական ցեղասպանություն նախապատմում է մեզ և պահանջում մեղքի ընդհանրական խոստովանություն:

Ինչպես գրել է Ջեր երջանկահիշարակ նախորդը՝ Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Հայրապետը՝ «Քրիստոնյա Հայաստանի ամբողջ պարմության ընթացքում ցնցող է նահապակության համարյա ջնդհարվող շղթան», որը խորհրդանշում է, թե «Դիմացկունությունը հայ քրիստոնեական վկայության էությունն է»: Այս պարմական վկայության խորքերից և 1915 թվականի սարսափելի ցեղասպանությունից ճառագում է Քրիստոսի անմար լույսը: Այս լույսի մեջ մենք փնտնում ենք լույս և այսպիսով կարող ենք «Ալելուիա» ասել այդքան մեծ թվով նահապակների շիրիմների և հիշարակի առջև:

Իր հերթին, Եվրոպայի Եկեղեցիների Կոնֆերանսի նախագահ Վեր. Ժան Անուդ դե Կլերմոնը հրապարակեց Հայոց ցեղասպանության 90-ամյակի առիթով կարարված՝ Եվրոպայի Եկեղեցիների Կոնֆերանսի (ԵԵԿ) նախագահության հայրաբարությունը:

Այնուհետև Մայր Տաճարի հարևանությամբ ի հիշարակ Եղեռնի նահապակների կանգնեցված Աղոթքի և ուխտի խաչքարի մոտ Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Հայրապետի նախագահությամբ կարարվեց հոգեհանգստյան արարողություն:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՀՈԳԵՎՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՏԱՐԲԵՐ ԹԵՄԵՐՈՒՄ ՄԱՍՆԱԿՅԵՅԻՆ ՀԱՅՈՑ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ 90-ԱՄՅԱ ՏԱՐԵԼԻՅԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻՆ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օրհնությամբ ապրիլի 24-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի միաբաններ և քահանա հայրեր մեկնեցին Նոր Նախիջևանի և Ռուսաստանի, ինչպես նաև Ուկրաինայի հայոց թեմերի փարքեր քաղաքներ, ուր մասնակցեցին Հայոց ցեղասպանության 90-ամյա փարելիցի առիթով կազմակերպված միջոցառումներին, կարարեցին հոգեհանգստյան հապուկ պաշտոններ Մեծ եղեռնի բյուրավոր գոհերի հոգիների հանգստության համար, ընթեցեցին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Սրբապառ Կոնդակը՝ նվիրված Հայոց ցեղասպանության 90-ամյակին:

Նոր Նախիջևանի և Ռուսաստանի հայոց թեմ էին մեկնել Տ. Տաճար արդ. Ծապուրյանը (Եկարերինբուրգ), Տ. Զավեն քին. Հակոբյանը (Մարարով), Տ. Զավեն քին. Մարկոսյանը (Քիշեն, Մոլդովա), Ուկրաինայի հայոց թեմ՝ Տ. Հովսեփ քին. Ալեքսանյանը (Լուգանսկ):

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ
ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ